

WELKOM IN HET ALZHEIMERCENTRUM ZUIDWEST NEDERLAND

In ons Alzheimercentrum zien wij mensen met verschillende vormen van dementie, of een vermoeden daarvan. Door intensieve samenwerking tussen verschillende afdelingen zoals neurologie, geriatrie en radiologie, bieden wij onze patiënten optimale diagnostiek en begeleiding. Tevens verrichten wij baanbrekend wetenschappelijk onderzoek op weg naar een (betere) behandeling.

Alzheimercentrum zuidwest Nederland
EXPERTISE DOOR SAMENWERKING

P.3 WAT IS DEMENTIE?

P.4 EEN DAG IN HET ALZHEIMERCENTRUM

P.7 NA DE DIAGNOSE

P.8 ONDERZOEKSLIJNEN

P.10 CONTACT

P.11 EVENEMENTEN

P.12 STEUN ONS ONDERZOEK!

Het is heel normaal dat mensen meer gaan vergeten naarmate ze ouder worden. Het vergeten van afspraken, niet op een naam kunnen komen of het kwijtraken van spullen zijn klachten die vaak gehoord worden bij ouderen, zeker gedurende een stressvolle periode. Wanneer de vergeetachtigheid erger wordt en een belemmering gaat vormen in het dagelijks leven dan zou de vergeetachtigheid ook het begin van dementie kunnen zijn. Maar wat is nou eigenlijk dementie?

Dementie is een verzamelnaam voor verschillende hersenziektes of hersenbeschadigingen die tot gevolg hebben dat de denkfuncties verstoord raken, en iemand steeds afhankelijker wordt van zijn omgeving. Er bestaan verschillende vormen van dementie, zoals de ziekte van Alzheimer, frontotemporale dementie, Lewy Body dementie of vasculaire dementie. Bij elk van deze vormen staan andere klachten op de voorgrond. Kijk voor een overzicht van de verschillende vormen van dementie en de bijbehorende

symptomen op onze website: www.alzheimercentrumzwn.nl.

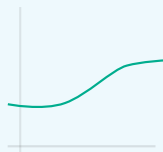
Dementie wordt veroorzaakt door het verlies van zenuwcellen in de hersenen. Deze cellen zijn belangrijk voor denkfuncties zoals het geheugen, de taal of de concentratie. Wanneer de cellen afsterven kunnen de hersenen niet meer goed functioneren en ontstaan er stoornissen in het denken. Iemand met dementie kan problemen krijgen met alledaagse dingen. Zo verdwaalt iemand met dementie in een bekende omgeving, weet hij niet meer hoe de magnetron of de afstandsbediening werkt of herkent hij bekenden niet meer.

Dementie alleen op late leeftijd?

Hoewel dementie vaak beschouwd wordt als ouderdomsziekte, kan dementie ook op jonge leeftijd voorkomen. Er bestaan vormen van dementie die voornamelijk ontstaan voor het 65e levensjaar. De meest voorkomende vorm van dementie, de ziekte van Alzheimer, komt vooral voor op oudere leeftijd.

1 op de 5 mensen krijgt in zijn leven een vorm van dementie, onder vrouwen is dit zelfs 1 op de 3.

Op dit moment lijden ruim 260.000 mensen in Nederland aan dementie. Dit aantal stijgt naar verwachting naar 500.000 in 2040.

12.000

Naar schatting hebben op dit moment 12.000 jonge mensen (jonger dan 65 jaar) een vorm van dementie.

De ziekte van Alzheimer is met 70% de meest voorkomende vorm van dementie, gevolgd door vasculaire dementie met 16%.

Wanneer uw huisarts of een andere specialist u doorverwijst naar het Alzheimercentrum zuidwest Nederland dan is dat vaak om te bekijken of er sprake is van dementie, en in dat geval, welke vorm van dementie.

Afhankelijk van uw klachten en leeftijd zal u door een neuroloog of een geriater worden onderzocht. Een dag in het Alzheimercentrum houdt niet op bij alleen een bezoek aan de neuroloog of geriater; nu leggen wij uit wat u kunt verwachten op een onderzoeksdag.

Vraaggesprek

Wij beginnen altijd met een vraaggesprek. Tijdens dit gesprek stelt de neuroloog of geriater vragen over de klachten, wanneer ze zijn ontstaan, hoe het verloop is geweest, waar u in het dagelijkse leven tegenaan loopt, en wat precies de reden is dat u bij ons terecht bent gekomen. Daarnaast worden er ook vragen gesteld over het gebruik van medicijnen, ziektes in het verleden en aandoeningen in uw familie. Voor dit vraaggesprek is het belangrijk dat iemand die u goed kent met u meekomt, bijvoorbeeld uw partner, een familielid, een vriend(in) of de buurman/vrouw. Ter voorbereiding kunt u zelf een lijstje maken met zaken die u tijdens het gesprek wilt bespreken.

Lichamelijk en neurologisch onderzoek

Na het vraaggesprek volgt een lichamelijk en neurologisch onderzoek. Hierbij worden uw oogbewegingen, de kracht in uw armen en benen en de reflexen (hoe werken de zenuwen) bekeken. Ook nemen we bloed af om te onderzoeken of er sprake is van aandoeningen die lijken op dementie, bijvoorbeeld infectieziekten, suikerziekte, bloedarmoede of schildklier-aandoeningen. Bloed wordt geprikt door een ervaren polikliniekmedewerker terwijl u in een stoel zit.

Neuropsychologisch onderzoek

Met een neuropsychologisch onderzoek kunnen veranderingen in de denkfuncties, ook wel 'cognitieve functies' genoemd, in kaart worden gebracht. Behalve het geheugen, worden ook de aandacht, concentratie, taal en het tempo en de flexibiliteit van het denken getest. U hoeft zich voor dit onderzoek niet voor te bereiden, maar neemt u wel uw (lees)bril of gehoorapparaat mee. De duur van het neuropsychologisch onderzoek hangt van de vraag af die we willen beantwoorden, maar rekent u op ongeveer 2 uur. De persoon die met u mee is gekomen, is alleen even aanwezig aan het begin van het onderzoek, en neemt daarna in de wachtkamer plaats.

Hersenscan

Op de onderzoeksdag zullen we vaak ook een hersenscan maken. Hiermee kunnen we de structuur en het functioneren van de hersenen beoordelen. Meestal doen we dit met een MRI scanner. De MRI scan duurt ongeveer een half uur. U ligt dan in een nauwe tunnel, en de scanner maakt een luid bonkend geluid. U krijgt daarom oordopjes in of een hoofdtelefoon op. Er wordt geen contrastmiddel toegediend. Ter voorbereiding dient u alles van

metaal af te doen of uit uw zakken te halen. De MRI scanner maakt namelijk gebruik van een sterk magnetisch veld. Soms maken we in plaats van een MRI scan een CT scan. Ook hiervoor is geen contrastmiddel nodig. Deze scan duurt maar 5 minuten.

Als we meer informatie over de hersenen nodig hebben, maken we in sommige gevallen een PET-scan. Voor deze scan moet u apart terugkomen. Voor deze scan krijgt u een zogenaamde tracer toegediend, waarna u een tijdje moet wachten. Vervolgens wordt de scan gemaakt, die ongeveer een half uur duurt. Tijdens alle scans is het belangrijk dat u uw hoofd volledig stil houdt.

Ruggenprik

In sommige gevallen kan het behulpzaam zijn om een ruggenprik, ookwel lumbaalpunctie, te doen. Door het afnemen van deze punctie kunnen wij het hersenvocht onderzoeken en bekijken wij of wij bepaalde eiwitten vinden die zouden kunnen passen bij een vorm van dementie.

Radioloog dr. Marion Smits begeleidt de patiënt bij de MRI scan

Fysiotherapie

De fysiotherapeut is een expert in bewegen. Hij of zij beoordeelt het looppatroon, de spierkracht en balans. Ook pijnklachten tijdens het bewegen kunnen worden onderzocht. Aan het eind van de screening krijgt de patiënt een advies mee voor het bewegen. Indien nodig volgt een verwijzing voor fysiotherapie thuis.

De zorgconsulent of maatschappelijk werker

Naast de ziektediagnostiek is het ook belangrijk om de behoefte aan zorg in kaart te brengen. De zorgconsulent of maatschappelijk werker vraagt tijdens een gesprek met degene die met u mee is gekomen of er problemen

zijn thuis die voor u opgelost kunnen worden. Is er bijvoorbeeld hulp in de huishouding of met de verzorging nodig? De opties die er zijn in de regio, zoals dagbehandeling of zorgcentra, worden met deze persoon besproken. De zorgconsulent of maatschappelijk werker kan ook tips geven hoe u om kunt gaan met de diagnose of met dementie zelf.

Uitslaggesprek

Nadat alle specialisten bij elkaar zijn gekomen voor gezamenlijk overleg, krijgt de patiënt de uitslagen te horen. Er wordt dan een diagnose gesteld. Het kan echter ook zo zijn dat het nog niet helemaal duidelijk is en dat er nog aanvullend onderzoek nodig is.

Wanneer er na ons uitgebreide onderzoek sprake blijkt te zijn van een vorm van dementie, brengt dit vaak zowel antwoorden als nieuwe vragen met zich mee. Hoe zal het verloop zijn, hoe kunnen we hiermee omgaan en is er een behandeling?

Het is op dit moment nog niet mogelijk om dementie te genezen. Er bestaan wel medicijnen die de achteruitgang kunnen vertragen, bijvoorbeeld in het geval van de ziekte van Alzheimer. Deze medicijnen worden in overleg met de neuroloog of geriater voorgeschreven.

Wij bieden u optimale begeleiding

Bij de begeleiding van onze patiënten spelen de zorgconsulent en maatschappelijk werker een zeer belangrijke rol. Zij kunnen goede adviezen en praktische tips geven. Daarnaast kunnen zij beoordelen of er

in de thuissituatie behoefte is aan hulp en deze hulp inschakelen. Sommige patiënten of familieleden hebben er baat bij om met lotgenoten in contact te komen. Dit kan bijvoorbeeld via een van de Alzheimercafé's. Dit zijn maandelijks georganiseerde bijeenkomsten voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Meer informatie hierover kunt u vinden op de website van Alzheimer Nederland: www.alzheimer-nederland.nl.

Wetenschappelijk onderzoek

Naast de begeleiding van patiënten en hun naasten zoeken wij via wetenschappelijk onderzoek naar het onderliggende ziektemechanisme om daar vervolgens op in te kunnen haken met een behandeling.

Lees op de volgende pagina meer over onze onderzoekslijnen.

Een maandelijks georganiseerd Alzheimercafé voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.

Prof. dr. John van Swieten

In ons alzheimercentrum hebben wij een speciale focus op fronto-temporale demencie (FTD) en Lewy Body demencie (LBD).

Binnen het Alzheimercentrum zuidwest Nederland lopen verschillende onderzoekslijnen:

Genetisch onderzoek bij demencie

Een belangrijke onderzoekslijn is het genetisch (erfelijkheids-) onderzoek dat wordt uitgevoerd vanuit de afdeling neurologie. Met behulp van geavanceerde genetische onderzoekstechnieken wordt gezocht naar genetische afwijkingen bij patiënten met verschillende vormen van demencie. Wij willen op deze manier nieuwe genetische factoren ontdekken die een rol spelen bij het ontstaan van de ziekte. Op deze manier wordt getracht het onderliggende ziektemechanisme beter te begrijpen om zo uiteindelijk bij te dragen aan een behandeling voor demencie.

Prof.dr. John van Swieten leidt dit onderzoek, dat uitgevoerd wordt in samenwerking met zowel nationale als internationale partners.

Beeldvorming bij demencie

Vanuit de afdeling radiologie wordt onderzoek gedaan naar demencie met behulp van geavanceerde MRI technieken zoals functionele MRI, diffusie tensor MRI en perfusie MRI. Met deze technieken worden

Dr. Marion Smits

respectievelijk de hersenactiviteit, de witte stof banen en de doorbloeding van het brein in kaart gebracht.

Onderzocht wordt of deze technieken een rol kunnen spelen in het beter en vroeger herkennen van specifieke vormen van dementie.

Dr. Marion Smits en prof.dr. Aad van der Lugt leiden dit onderzoek, dat uitgevoerd wordt in samenwerking met de Biomedical Imaging Group Rotterdam (Prof.dr. Wiro Niessen, Dr. Stefan Klein en Esther Bron)

Oog-hand coördinatie bij dementie

Vanuit de afdeling geriatrie wordt onderzoek verricht om meer inzicht te krijgen in het visuomotorisch (oog-hand) coördineren bij dementie. Het is gebleken dat dementie patiënten met de sterkste achteruitgang in oog-hand coördinatie ook grote problemen ervaren bij alledaagse handelingen.

Dr. Francesco Mattace Raso leidt dit onderzoek in samenwerking met de afdeling Neurowetenschappen (Prof.dr. Hans van der Steen).

Geneesmiddelenonderzoek

Het Alzheimercentrum doet mee aan een aantal internationale studies waarbij de werking van nieuwe medicatie bij verschillende vormen van dementie onderzocht wordt. Mocht u interesse hebben om als proefpersoon deel te nemen aan één van deze studies dan kunt u hiernaar informeren bij de neuroloog of geriater.

Dr. Francesco Mattace Raso

Dr. Janne Papma,
*coördinator
Alzheimercentrum.*

Ik ben bij het Alzheimercentrum zuidwest Nederland aangesteld als coördinator. In deze functie ondersteun in het wetenschappelijke onderzoek, de patientenzorg en onderhoud ik de relaties met de zorgorganisaties in de omgeving. Dit laatste om optimale zorg na een diagnose te kunnen faciliteren. Daarnaast organiseer ik symposia met betrekking tot dementie, zodat wij patienten, mantelzorgers en verwijzers zo goed mogelijk informeren over de laatste ontwikkelingen binnen het wetenschappelijke onderzoek en de dementiezorg. Voor vragen over het Alzheimercentrum zuidwest Nederland ben ik dagelijks bereikbaar.

T: 010-7043828;

E: j.papma@erasmusmc.nl.

Sophie Leijdesdorff
MSc,
*fondsenwerving en
marketing
Alzheimercentrum*

Zowel vanuit mijn studie klinische psychologie, als uit ervaringen in mijn omgeving weet ik hoe ingrijpend dementie kan zijn. In het Alzheimercentrum zuidwest Nederland wordt hard gewerkt om door middel van vooruitstrevend wetenschappelijk onderzoek tot een oplossing te komen. Helaas kan dit onderzoek niet volledig uit subsidies betaald worden. Ik zet mij er met het Erasmus MC Vriendenfonds en Alzheimer Nederland graag voor in om financiering te vinden voor dit belangrijke onderzoek. Neem bij vragen over doneren, schenken of sponsoren gerust contact op
T 010-7037924;
E: s.leijdesdorff@erasmusmc.nl.

Wereld Alzheimer Dag

Vanuit het Alzheimercentrum organiseren wij jaarlijks meerdere evenementen rondom Wereld Alzheimer Dag op 21 september. Tijdens onze publieksmiddag wordt u door verschillende professionals en betrokkenen bijgepraat over ontwikkelingen in de zorg en het onderzoek bij dementie. Deze bijeenkomst vindt plaats in de medische

bibliotheek van het Erasmus MC. Tevens organiseren wij de Head First Race. Tijdens dit benefiet roei-evenement wordt geld ingezameld voor wetenschappelijk onderzoek naar dementie. Kijk voor meer informatie of aanmelden op

www.alzheimercentrumzwn.nl en www.headfirstrace.nl.

de Head First Race

IK STEUN HET ALZHEIMERCENTRUM

ZUIDWEST NEDERLAND EN WORD DONATEUR

Naam:.....

Voorletters:.....

Man

Vrouw

Adres:.....

Postcode: .....

Woonplaats: .....

Email: .....

Telefoon:.....

IBAN: .....

Datum: .....

Handtekening:

.....

Ik machtig Alzheimer Nederland om voor het Alzheimercentrum met ingang van

Datum: .....

Per maand

Per jaar

Eenmalig

een bedrag af te schrijven van

€10,-

€25,-

€50,-

Anders: .....

HARTELIJK BEDANKT VOOR UW STEUN IN DE STRIJD TEGEN DEMENTIE!

Stuur deze kaart naar: Alzheimer Nederland, Antwoordnummer 448, 3800 VB Amersfoort.

Contact informatie

Alzheimercentrum zuidwest Nederland

www.alzheimercentrumzwn.nl

alzheimercentrumzwn@erasmusmc.nl

Telefoon Erasmus MC locatie:

010 703 7000

Colofon

Deze flyer is een eenmalige uitgave van het Alzheimercentrum zuidwest Nederland. Tekst: Janne Papma en Sophie Leijdesdorff. Fotografie: Kim van Dijk Photography, Studio Oostrum en Alain Gil Gonzalez.